

S
ÁRUFORGALMI

Mindenféle új és
göncyem: „Saccus“

...sitja ki
...harisnya-

...és Bolyai-u. sarok
...stb.

Endellal

Mindenféle
poharak,
demyonok,
palackok,

...egelőnyösebben

TOSNÁL

...39, Telefon 954.

...szóljuk, hogy a

...za Linie

Lineval

...t állított be

...nia

...-Aires

Janeiro

(Mexico)ha

...kra hajóinkon
...nk forduljanak
...világosítások

ovitz

...épviselője

...15. szám

...3.

ruhák

nn

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Csuj-Kolozsvár, St. Baron
L. Fog, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Cs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

1924. FEBRUÁR 14. CSÜTÖRTÖK

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is	3 lej
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ct
Egy szám	— 1-50 ct

Csuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 36. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Adár rison 9 * 1924 február 14 Csütörtök

Lakás és kultúra

A háború második-harmadik évétől kezdve mindig izzóbb, mindig idegekremenőbb lett a lakás problémája. Ekörül tombolta ki magát a sok ellentét, amit a háborús megmozdulások ébresztettek. Csak a kiváltságosoknak, a legteljesebbek keskeny, de szilárd rétegének adatott mód és alkalom, hogy otthonukat biztonságban és zavartalanul élvezhessék. Ahogy beljebb kerültünk a háború forgatagába, már ez a biztonság is mindjobban lazult és amikor kikerültünk a háború kivételes helyzetéből és bejutottunk a háborút követő idők ingatag és zavaros korszakába, a lakáskérdés még nyugtalanítóbb és bizonytalanabb lett, mint valaha.

A béke megjött és vele együtt különös paradoxként megjött a békétlenség, az otthon hontalansága. Akinek háza nem volt, vagy akinek volt is, állandóan reszkethetett, hogy egy napon megszokott tűzhelyét másokkal kell megosztania, nem is rokonokkal, nem is barátokkal. Ez volt a jobbik eset, mert megeshetett, hogy egyszerűen a ház elé teszik minden ingóságával és minden élő hozzátartozójával.

Egy éve talán, hogy ebben a tekintetben valami enyhülés érezhető. Kétségtelenül a konszolidációnak kedvező előjele, de jelenlét bizony nem több. A kormány vállalta a közhivataloknak egy év múlva a magánházakból való ki telepítését, ami egyelőre jó ígéret, de a jövő zenéje. Ennél mindenesetre több és biztatóbb az a rendelkezés, amely most érkezett le a prefektusokhoz és a rekviráló hatóságokhoz és amely kimondja, hogy ezentúl rekquirálni sem magánosok, sem vállalatok számára nem szabad. Kiköltetni azért, hogy másvalaki rekquirálási úton hajlékhoz jusson, nem lehet. A hivatást szolgáló helyiségek rekquirálása tilos és csak ott szabad katonatisztek, vagy köztisztviselők számára helyiséget elvenni, ahol pártatlan, törvényes bizottság megállapítja, hogy fölösleges lakásrészek vannak. Olyan épületekben pedig, amelyek 1921. év óta épültek, semilyen körülmények között nem szabad lakásokat elhódítani.

Ezek az intézkedések még csak kezdő stádiumai annak a fejlődési tempónak, amelynek iránya: visszajutni a békebeli állapotokhoz. A béke állapotában pedig mit jelentett a lakás?

A lakás kulturát jelentett. Jelentette azt, hogy az ember ki tudja fejleszteni szellemi és erkölcsi egyéniségét. A tudós otthonában kutató legnyugodalmasabbban, a művész saját műtermében, vagy saját dolgozószobájában tudta legegényebben kiforrasztani magából az alkotásokat, amelyek hasznára voltak a fejlődésnek, a munkás otthonában pihente ki napi robotját és ha meg akartuk itélni egy ország kulturáját, akkor legalkalmasabb mérőeszköze volt ennek az otthon. Németországban a munkásházak rendessége, tisztasága, fürdővel való ellátottsága mutatta, hogyan áll ennek az országnak a kulturája. A magasabb kulturájú nyugati országokban, mint Hollandia, a legegyszerűbb ember is, ha józan, dolgozó családi életet választott, abba a helyzetbe juthatott, hogy egy cottage-ház kertei között élhette családi életét. Ez azt jelenti, hogy külön házban, kis kertcskével, a nagy szobából az emeletre felvezető lépcsőkön gyermekszobák, mosdókamra, kis műhely állott a munkás rendelkezésére. A polgári kényelemről ne is essék szó. Itt már luxusra is tellett, vendégszobákra, szalonokra.

A lakásosság azonban ezt a kulturát leegyszerűsítette. Talán nem ez a helyes kifejezés, mert a legtöbb esetben nem leegyszerűsítésről, hanem lesüllyedésről lehet beszélni. Minek újra felpanaszolni a bajokat. Megmondani újra, mint fásultak el az emberek a kultúrátényező, a lakás hiánya, vagy megszorítottsága miatt, hogyan romlottak el az idegek, mert levegő és világosság helyett kuckókban kellett meghúzódni, hányan keresték korcsmák és

füstös kávéházak áporodott levegőjét „otthonuk” pótlásul.

Azoknak, akik hivatva vannak az ország dolgainak előbbrevitelére, nem lehet nagyobb és sürgősebb feladatuk, minthogy ismét visszadják az embernek a lakáson át azt a kulturát, amely a legemberibb. A sport, a művészet istápolása, a közlekedés megjavítása, a pénzügyi bonyodalomból való kijutás problémája nem lehet nagyobb a lakásügyek rendezésénél.

Régi terv és éppen e város kereskedelmi köréből indult ki, hogy a kormány hatalmi eszközökkel szorítsa rá a bankokat, amelyek negyven-ötvenszázalékos kamatra helyezik ki a Banca Nationalától élvezett hatszázalékos

Az új görög kormány a forradalmárok eszköze

A dinasztia helyzete menthetetlen. Március tizenötödikén lesz a népszavazás. A republikánusok a köztársaság azonnali proklamálását követelik

(Bukarest, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Dimineata” szerint politikai körök a görög helyzetet igen komolynak ítélik meg. Az új kormány a forradalmárok eszköze, a dinasztia helyzete menthetetlennek látszik. A népszavazás március 15-én lesz és három napig fog tartani. A menekültek és katonák is szavazhatnak.

Athén, febr. 13. A kormány indítványt terjesztett a nemzetgyűlés elé, amelyben kiemeli, a jelenlegi dinasztia méltatlannak mutatkozott a hazával szemben, annak érdekeit saját érdekei alá helyezte és polgárháborút támasztott az országban. Ezért a dinasztia visszatérése

visszleszámítolási hitelüket, hogy legalábbis annyi lakást tartozzanak felépíteni, amennyit helyiségeik és tisztviselőik elfoglalnak. Mert a rekvirálási tilalom csak jószándékot árul el, de távol van attól, hogy lakásokat is teremtsen. A mai viszonyok között erre a kényszerintézkedésre még szükség lenne. Mert sokkal nagyobb és sokkal általánosabb az a kényszer, amit a természet az emberre diktál: a nyugodt otthon biztos tudata. Az országnak meg kell mutatnia nemcsak befelé, hanem kifelé is, ahol a lakásínségkérdése a többi problémákkal szemben második helyre került, hogy Románia a kultúra országa, ahol nyugodtan vonulhat vissza mindenki házába, várába.

veszélyeztetné az ország létét és a királyság Görögországban a nyugtalanság és pusztulás szimbólumává vált.

A nemzetgyűlés kijelenti, mindezeknél fogva meggyőződése, csakis a köztársaság alkotja a nemzet biztos alapját és morális és intellektuális fejlődésének lehetőségét. Miután azonban a kérdésben csak az egész népnek van joga határozni, a nemzetgyűlés kimondja, népszavazást fog tartani, amely e kérdésben dönt.

A kormány e javaslata fölött heves vita folyik. A republikánusok követelik, hogy a köztársaságot azonnal proklamálják, a népszavazást teljesen fölöslegesnek tartják.

Macdonald programot adott

Megnyitották az angol parlamentet. Az angol kormány felveszi a harcot a fegyverkezés ellen. Németországot és Oroszországot felveszi a népszövetségbe. A felsőházban is programot adott a kormány. A szovjet elismerése ellen és mellett. Középeurópa hétkéjéért

Amerika nem tárgyal Oroszországgal

(London, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész világ politikai élete nagy érdeklődéssel várta Macdonald, az új angol miniszterelnök parlamenti bemutatkozását. A parlamentet ma megnyitották, a karzatokat zsúfolásig megtöltötte a közönség, az összes külföldi diplomaták megjelentek, hogy szemtanúi lehessenek a munkáskormány első parlamenti szereplésének. Az utcákat több százezer főnyi közönség töltötte meg, az egész angol főváros érezte, hogy új korszak bevezetését jelenti a megnyitás napja.

A megnyitás formaságai után Macdonald miniszterelnök tartotta meg programbeszédét. Kijelentette, a külügyminiszterséget azért vállalta, hogy a kettős tárcával teljes súlyt adjon szerepének. Már régebben elhatározta, hogy elismeri az orosz kormányt és

miniszterársai helyeselték ezt az elhatározását.

Az elismerés után azonnal hozzáfogott a teljes anyag feldolgozásához, hogy az összes vitás kérdéseket véglegesen tisztázzák. A szovjetkormány hozzájárult egy angol-orosz bizottság ki nevezéséhez, amely az Oroszországnak nyújtott angol kölcsönökről és más függő kérdésekről határoz. Az erre vonatkozó részleteket a kormány Rakovszkyval, a szovjetkormány követével fogja megbeszélni. A kormány le akarja zárni az Oroszországgal való viszony régi könyveit és mielőbb meg akarja nyitni az új könyveket, melyeknek lapjaira

barátságosabb események

kerülnének.

Macdonald ezután áttért Anglia Franciaországhoz való viszonyának kérdésére. Ebben a tekintetben rendkívül óvatos volt, mindenekelőtt kijelentette, hogy a függő kérdésekről legnagyobb sajnálattal nem nyilatkozhat, de örömmel állapíthatja meg, ha előre nem látott

esemény be nem következik, teljes megállapodás jön létre Anglia és Franciaország között. Első feladatának tartja, hogy Franciaország és Nagybritannia között egészségesebb atmoszférát teremtsen. Ehhez szükséges, hogy a diplomácia tárgyilagos, egyenes, nyílt és meggondolt legyen.

Nagybritannia kerülhet olyan helyzetbe, hogy Franciaország nem minden cselekedetét helyeselheti, de nem is várja el, hogy Franciaország mindenben kövesse. Semmi ok sincs attól tartani, hogy ellentét lesz a két ország között, mert

jóakarattal és becsületességgel a nehézségek mindenkor elintézhetők.

A kormány semmitsem tehet addig, míg jóvátételi albizottságai nem határoznak, de ezután azonnal hozzálát a munkához.

Ezután a munkanélküliségről beszélt. A kormány mindenekelőtt a kereskedelem talpraállítására összpontosítja a figyelmét. Ezután a fegyverkezés ügyében tett rendkívül fontos nyilatkozatot. A fegyverkezés ügyében az új angol kormány szerint föltétlenül rövid idő alatt megegyezést kell találni. Az új kormány minden energiáját arra fogja fordítani, hogy a népszövetség tekintélyét növelje. Mihelyt Amerika megtudja, hogyan értelmezi ezeket a kérdéseket az új angol kormány, magától fog beavatkozni, hogy a függő kérdések megoldásánál

Európa segítségére legyen.

Németországnak csatlakoznia kell a népszövetséghez és remélhetőleg Oroszország is csatlakozni fog. Macdonald ezután a Ház elnapolását indítványozza.

London, február 13. A felsőházban Haldane miniszter nyilatkozott a kormány nevében. Haldane nyilatkozatában ugyanaz a szellem vezette, ami Macdonald miniszterelnököt az alsóházban.

Haldane többek között kijelentette, hogy az új kormány az a törekvése, hogy

Középeurópa gazdasági és szociális életét visszaállítsa a háborúelőtti állapotra.

Németország kezd már rendbejönni, senki sem követelheti tehát tőle, hogy jóvátételi számlákra többet fizessen, mint amennyit mai stabil viszonyainak fentartása mellett elő tud teremteni. Németországot és Oroszországot be kell venni a népszövetségbe, mert ezzel Franciaország biztonsága a legkisebb mértékben sem csökken, sőt fokozódik.

— 1912-ben — mondotta a miniszter — személyesen meglátogattam Bethmann Holweg német kancellárt, aki pacifista volt, a militaristák viszont nálánál nagyobb erőt képviseltek és ők a fegyverkezésben látták Németország biztonságát. Ekkor azt ajánlottam Németországnak,

lépjen be az antantba,

ajánlatomat azonban visszautasították. Most, amikor kormányunknak komoly gondot okoz Franciaország biztonsága, attól kell tartanom, Franciaország abba a hibába esik, amibe Németország is beleesett.

Curzon, a konzervatív ellenzék vezére szólalt fel ezután. Beszédében hangsúlyozta, hogy Franciaországgal csak akkor lehet megértést teremteni, ha a franciák rábírhatók a végzetes Ruhr-politika feladására. Macdonaldnak az összehívandó nemzetközi értekezleten csak akkor lesz sikere, ha az Unió is részt vesz azon és ha ott a legyőzötteket a győztesekkel egyforma bánásmódban részesítik. Curzon nem tartotta szerencsének az orosz szovjet feltétlen elismerését.

Ezután lord Grey beszélt, aki kijelentette, hogy

Oroszországot el kellett ismerni,

mert csak így ülhet az angol nagykövetség Moszkvában. Viszont csak akkor lehet Oroszországgal komolyan tárgyalni, ha Angliának már diplomáciai képviselése van az orosz birodalomban. Ha Oroszország Anglia vagy gyarmatai ellen propagandát fejt ki, huszonnégy órán belül ki lehet utasítani az orosz képviselőt Londonból.

Amerika nem vesz részt a leszerelési konferencián

Róma, február 13. Az Unió kormánya kijelentette, hogy a nemzetközi tengerészeti leszerelési értekezleten az Unió képviselői nem fognak részt venni, mert a kormány nem engedheti meg, hogy amerikai delegátusok egy tárgyalóasztalhoz üljenek Szovjetországgal megbízottjaival.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Ááron Goldschmidt

A legkülső ház előtt egy orosz őrszem fekdűt megfagyva, mellette pálinkás butykosa. Bann a házból bajtársai lármáztak, puskáik a fal hosszában voltak fölállogatva. Szuronyszegezve nyomultak be a lengyel katonák és minden nagyobb lármá nélkül elfogták az egész társaságot. A minden segítségtől elvágott és ellenségétől körülvevett oroszokat az egész városban rövidesen legyűrték. Csak néhány száz embernek sikerült összeszedelőzködni, akik aztán egy nagy pajtába vetették magukat, melyet szivósnak védelmeztek mindaddig, míg a lengyelek föl nem gyújtották az épületet.

Ekkor érkezett meg lóháton az ezredes, — arca aggodást fejezett ki.

— Nem jó dolog az, amit itten csináltunk, — mondotta — ez a tűz ma éjjel még az egész Geismar hadtestet nyakunkba hozhatja. Előőrseinket olyan messzire ki kell tolnunk, amennyire csak lehet, hogy az oroszok ne csaphassanak úgy ránk, mint ahogyan mi csaptunk örájok.

Hajnalhasadtakor nagy zajgás és hangos ujongás hallatszott Filipowko felől: Dwernicky lovashadteste érkezett meg. Ugyanabban az időben tünt föl a város másik oldalán az orosz hadsereg éle, mely a város visszahódítására nyomult elő.

Az a nevezetes február 18-ik napja volt ez, melyen az első nyílt csatát vívták meg Lengyelország szabadságáért.

Mint egy szörnyeteg kigyó, úgy kanyarogtak az orosz csapatok sorai a lengyelek ellen és pusztító mozgásával szétmorzsolta azt a kicsiny csapatot, mely a Stoczek mellett fekvő magaslatot és erdőséget tartotta megszállva. A

Meg kell állapítani a törvényes kamatlábat

Nem lehet hitelezési perekben ítéletet hozni, mert az 1877. VIII. tc. intézkedései elavultak. A bankok csak váltóra adnak pénzt. Nem fizetnek a kereskedők

(Cluj-Kolozsvár, febr. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi években a gazdasági élet óriási változásokon ment keresztül. Az egyes országok közötti viszony eltolódása, a fizetési eszközök értékének emelkedése, vagy csökkenése, az áraknak a világparitás körül való ingadozása, a gazdasági rendszerek labilitása azt eredményezték, hogy a mai viszonyok szöges ellentétbe kerültek a békeévek viszonyával és ami akkor elfogadható, jó és biztos volt, az ma már nevetségesnek és kicsinyesnek látszik. Ezek a differenciák természetesen a gazdasági életben a legszembetűnőbbek, mert a körülmények sehol nem mentek olyan átalakulásra keresztül, mint éppen itt és sehol nem produkált a háború és az azt követő békétlen béke annyi újszerűséget, mint ezen a téren.

Négy százalék

Békeidőben a kölcsönök kamatlába négy és hat százalék között ingadozott, az ezen felül fizetett kamatok már az uszora beszámítása alá estek. Ennek az állapotnak megfelelően állapították meg a törvényes kamatlábat, az 1877. évi VIII. törvénycikk a kamatot öt százalékban állapította meg és a magyarországi bíróságok ezen az alapon hozták meg ítéleteiket. Az 1883-as uszoratörvény az adófizetéseknél kilenc százalék késedelmi kamatot állapít meg, ez a kamatláb azonban nemcsak a tulajdonképeni kamatot, hanem a fizetés elmulasztása után járó büntetés összegét is magában foglalja.

Negyven százalék

Ma, amikor az illegitim, de a gyakorlatban egyedül érvényes kamatláb negyven és hatvan százalék között ingadozik, paradoxként hangzanak azok a bírói ítéletek, amelyek hitelezési pereknek ötszázalékos kamatlábat állapítanak meg. Ennek a kamatlábmegállapításnak, helyesebben az 1877. évi VIII. törvénycikknek az idők változása folyamán már régen nincs meg a gyakorlati jelentősége és éppen ezért szükséges volna, hogy a hitelélet rendszerbe való szorítására törvényhozási úton egy, a mai idők szellemének megfelelő kamatlábat állapítsanak meg. Felkerestük ez ügyben Kolozsvár egyik vezérlő bankgyűjteményét, aki a kérdésnek alapos ismerője és aki a következőket mondotta:

— Olyan kérdés ez, mint annyi más, amelyet a háború és az utánakövetkező idő rend-

szertelensége megoldatlanul hagyott és amelyek sok vitára adnak alkalmat. Éppen azért, mert ez a kérdés annyira rendezetlen és mert minden hitelező tudja, hogy érdekeit a törvény nem védi meg, hitelezési ügyek alig is fordulnak elő. Ma pénzt csak váltóra adunk, vagy veszünk, a váltó természete pedig feleslegessé teszi a kamatlábat törvényes megállapítását.

— Nem tagadhatom, hogy ez a kérdés is okvetlenül rendezésére szorul, mert hiszen reméljük, gazdasági életünk előbb-utóbb rendez mederbe terelődik. Már pedig a rendez kereskedelmi élet okvetlenül megkívánja, hogy a normális kamatláb törvényesen meg legyen állapítva, nem bízhatja érdekeit a gyakorlatra és az esetről-esetre kiadott döntésekre. Tudomásom van róla, hogy ebben a kérdésben igen beható tanácskozások folynak, azonban megnehezíti az új kamatláb megállapítását az, hogy ma a piacon horribilis, az uszora fogalmát sokszorosan túllépő kamatláb dominál, aminek egyrészt a háború következményeképpen túl magasra nőtt árai és a kormány helytelen gazdasági politikája, harmadsorban pedig a pénz értékének ingadozása az oka. Nem lehet utóvégre egy ilyen horribilis uszorakamatot azzal szankcionálni, hogy belekerülve a törvénykönyvbe, jogerős bírói ítéletek alapjául szolgáljon.

Mi védi meg a hitelezőt

— Illuzórikus és felesleges volna viszont egy, a gyakorlatnál alacsonyabb kamatlábat megállapítani, mert hiszen ez éppen úgy nem védené meg a hitelezőt, mint az 1877. évi VIII. törvénycikk. Senkinek fizetné meg tartozását, ha bizhatna abban, hogy a negyven, esetleg ötven, sőt még több százalék kamattal helyett a törvény sokkal alacsonyabb kamatot fog megállapítani. Tudomásom van róla, hogy jónemű és jóhiteles kereskedők és vállalatok a perek egész sorozatát huzzák, nem fizetnek, mert tudják, hogy a törvény csak ötszázalékos kamatot állapíthat meg.

— Annyi kérdés vár megoldásra, olyan nagy az a kérdéskomplexum, amelynek megoldásáról ma még beszélni is alig lehetséges, a kamatláb törvényes megállapításának kérdése csak kis része ennek a kérdésnek. Reméljük azonban, hogy a teljes gazdasági konsolidáció ennek a kérdésnek a megoldását is magával hozza és hogy ez soká már nem várthat magára.

tüzérség felvonult a magaslatra, megnyitotta a tüzelést, miközben a gyalogság és lovasság két oldalról nyomult a város ellen.

Dwernicky generális egy eskadron dzsidás előtt állott, úgy figyelte az oroszok mozdulatait. Rövid gondolkodás után tisztjeihez fordult és kiadta parancsait.

Az eskadronok Dwernicky mögött sorokba fejlődtek. Végignyargalt az arcvonalon és egy pillantásával átfogta a villogó dárdahegyű szorosan zárt sorokat. Akkor aztán kinyújtotta karját, lovát az ellenség felé fordította és csengő hangon kiáltotta:

— Lengyelek! Lándzsát szegezz! Előre! A trombiták sikoltottak és a föld megdübörgött a lovasok vad rohamától.

A lengyel sas kicsapta szárnyait és orosz vért ivott.

***

Jakob levele Lévyhez.

Képzeld el egy haditábor! A közepén néhány düledező parasztkunyhó áll: ezek jelképezik a palotákat, itt laknak a generális és a vezérkar. Köröskörül láthatók: piszkos-barna sátrak (mivelhogy csak a magasságos ég felhői a mi mosássonnyaink), továbbá faágakból és sárból ragasztott kulipintyók. A köztükben nyüzsögnek a katonák és lovak. Számlálhatatlan sok földbevéjt barlangból füstfellegek szállnak az ég felé, mivel mi úgy főzünk, mint a vademberek az állatkertben. A sátorutcákon orosz foglyokat vezetnek keresztül. Egy távoli fára éppen most lógnak föl egy spiont...

Mindéhez képzeld hozzá, hogy kisebb-nagyobb csapatok állandóan jönnek, mennek, élelmiszert rekvirálnak és hogy az egyik ilyen csapat éppen hadnagy ur Bendixen parancsnoksága alatt áll!... Az ember beleütközik egy orosz csapatba. A káplár megkérdezi hadnagy ur

Bendixent, hogy szabad-e támadást kezdeni, — igenis, itten vannak még olyan emberek, akik tőlem kérnek tanácsot, úgy ahogyan Kopenhágában én szoktam tőled kérni! — Ezzel ilyen élelmiszerekvirálás a bűnös abban is, hogy ezt a levelet megkapod. Történt pedig ez imigyen: egy meglehetősen nagy major közelébe értünk és nagy gyönyörűséggel lovagoltunk feléje, mikor is egyszer csak észrevettük, hogy az oroszok már megelőztek bennünket és ugyancsak nyüzsögnek a major udvarán. A káplárom odalépett hozzám és azt kérdezi: parancsolja hadnagy ur, hogy visszaforduljunk, vagy pedig beléjük akaszkodjunk? — Ez a kérdés csak a forma kedvéért történt. Láttam a vén legény arcán, hogy nem is tudott más lehetőséget elképzelni, mint a támadást. Azonkívül az oroszok is észrevettek már bennünket és élénknyaraltak, — tehát egyáltalán nem volt semmi féle hősi cselekedet tőlem, hogy támadásra komandiroztam. Most aztán megkezdődött egyike azoknak a kizűrésnek, melyek a legérdekesebbek, — tudniillik a néző számára. A zsidó közmondásnak teljesen igaza van, mikor azt mondja, hogy „Far'n cūsauer iz ká spil cū grojsz”.¹⁾

Szóval támadásba mentünk és azon minutumban három orosz lovas között láttam magam: közreéve. Az egyiknek vágását, amit teljes jóakarattal irányozott felém, kipariroztam és mindjárt viszonztam is barátságos szándékát némi odavágással, de úgy, hogy öfélége, a minden oroszok egyeduralkodója, most egy alattvalóval kevesebben egyeduralodik. De ugyanabban a pillanatban a másik kézesklón vágott kardjával, úgyhogy a kantárszárát kiejtettem kezemből.

¹⁾ Kibic szemében semmi tét se nagy.

Ez történt...

Ha a vége jó, minden jó. Az itt következő kis história egyik moldovai városkában történt. A városka egyetlen zsidó korcsmárosához a késő esti órákban betévedt Pinchász, a vándor tanító, aki humoráról és örökös jókedvéről az egész környéken híres volt. Nagyon ki volt éhezve, viszont nagyon kevés volt a pénze. Ezzel az ajánlattal fordult a korcsmároshoz:

— Nézze Salamon ur! — mondotta — ajánlok magának egy üzletet. Adjon maga nekem egy jó vacsorát, én pedig énekelek magának néhány szép nótát. Ha a nóták közül valamelyik megtetszik magának, nem fizetek semmit, ha nem, akkor megfizetem a vacsora árát.

A korcsmáros rövid gondolkodás után ráállt az üzletre. Pinchász a jó vacsora után vig énekekbe kezdett, de minden hatás nélkül. A vig nóták után a vendéglős rosszalólag csóválta a fejét. Pinchász már zsidó melódiákba fogott, de a vendéglőst ezek sem hatották meg. Erélyesen követelte a vacsora árát.

Pinchász kétségbeesetten kotorászott a zsebében. Fejét busan az asztalra hajtotta és szívtéppő hangon rögtönözni kezdett ilyen formán:

— Aj, Pinchász, te ettél is, ittál is, de most meg kell érte fizetni, aj, fizetni...

Alig hangzott el az ének első strófája, a korcsmáros rideg arca felderült és közbekiáltott:

— Fizetni akarsz? Látnod ez már tetszik nekem.

— Tetszik? Akkor igazán nem fizetek — ordvendezett Pinchász és nagy léptekkel vonult ki a korcsmárból.

R. S. Cluj

Heiss és Haase. A hitközség egyik előkelő tagja éveken át gyakorolta a roshásán napján a sófár fuvási tisztséget. Egy alkalommal rajta kapták amint a szomszédos város vendéglőjében nyulpecsenyét fogyasztott. Persze besugták a község rabbijának, aki a legközelebbi roshásánkor megvonta tőle ezt a tisztséget. Amidőn ezért a rabbit kérdőre vonta, ez így felelt.

— Wenn Sie können has (heiss) essen, brauchen Sie nicht zu blasen.

Etoile

Ez is öröm? A háború után az orosz forradalom elől igen sok magasrangú orosz tiszt menekült Lengyelországba. A menekültek sanyaru körülmények között tengették életüket és mindent megpróbáltak, hogy valahogyan segítsenek sorsukon. Egyszer két antiszemita érzelmeiről híres orosz tábornok a kínzó éhség hatása alatt besomfordált a Joint által fenntartott zsidó népkonyhába, abban a reményben, hogy zsidónak nézik őket és ebédet kapnak.

A népkonyha menekült zsidó kosztosai azonban felismerték egykori elnyomóikat és szidalmak közepette ki akarták őket kergetni a teremből. A lármára figyelmessé lett a Joint egyik megbízottja, aki leintette az izgatott embereket és ebédet adott a két tábornoknak.

— Miért adott nekik ebédet? — indignálódtak a zsidók. Nem tudja, hogy kik ezek?

— Tudom, éppen azért. Mindjárt meg is magyarázom. Egyszer Newyorkban láttam, amikor egy híres ir antiszemita egy kéregető nyomorék zsidónak egy dollárt dobott a kalapjába és sietve tovább ment. De alig tett három lépést, vissza fordult és öt dollárt dobott a koldus kalapjába, azután újból meggondolta magát és husz dollárt adott a nyomorék zsidónak. Megkérdeztem az irtól, mi az oka, hogy antiszemita léte háromszor is megajándékozta a nyomorék zsidót.

— Afeletti örömben tettem, — hogy így néz ki egy zsidó.

Bienstock Oszkár, L'Éva

Eliézer tevéje. Egy előkelő jótékonycélú bazáron hölgyek különböző holmit árusítottak a sátrakban. Lehetett ott levelezőlapot, pezsgőt, konfettit, szódavizet kapni. Legtöbb vevője egy szép zsidóasszonynak volt, aki szódavizet árusított. Irigy szomszédnője, egy grófnő — levelezőlapokkal szorgoskodott ott — egy ismerősének (híres antiszemita volt ez az ur), aki megkérdezte, megy-e az üzlet, azt felelte!

— Nekem gyengén, de annál jobban annak a zsidóasszonynak — s szomszédnő jére mutatott. Erre az ur a zsidóasszony sátrához lépett és gunyosan így szólott:

— Rebeka, adjál nekem is abból a vízből.

A zsidóasszony nem maradt adós:

— Igen, én vagyok annak a Rebekának a leszármazottja, aki a kutnál Eliézer tevéit megittatta — tessék parancsolni...

Dr. B. M.-né

Puccsra készültek a német kommunisták

Lefoglalták a baloldali szervezetek titkos iratát. A nyolcórás munkanapért és a kivételes hatalom megszüntetéséért

(Berlin, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Lípesében, Braunschweigben és Stuttgartban a hatóságok a kommunista szervezetek irodáiban iratokat foglaltak le, amelyekről kiderült, hogy egész Németország területén holnapra a kommunisták nagy-szabású utcai tüntetést terveztek. A kormány minden intézkedést megtett a tüntetések megakadályozására.

A rendőrség széles apparátussal indította meg a nyomozást a kommunista munkások tervének felfedezésére. Minden intézkedés megtörtént, hogy

a kommunista puccsot a rendőrség megakadályozza.

Csaknem egyidőben Németország minden nagyobb városában történtek házkutatások és letartóztatások. Okmányokat találtak, amelyekből kiderült a kommunisták egész haditerve és kétségtelenül beigazodott, hogy a baloldali munkásszervezetek nagyarányú puccsot terveztek, amelyet az ország min-

den nagyobb városában egyidőben akartak végrehajtani. A kommunisták jelszava, amellyel a harcot provokálták volna, ez volt:

— Meg kell menteni a nyolcórás munkanapot! Legyen vége a kivételes hatalomnak!

A tüntetések végrehajtására

a munkanélkülieket akarták felhasználni,

a házasembereket felszólították, hogy feleségükkel együtt vegyenek részt a felvonulásban. Az volt a tervük, hogy a menet asszonyokkal indul, akikkel szemben a rendőrség kiméletesebb. Az asszonyoknak lett volna a feladata, hogy a kordont át-törjék. Számítottak rá, hogy a rendőrséggel össze kell majd ütközniük, a tüntetőcsoportok vezetői nyomtatványt kaptak, kitöltetlen blankettákat, amelyekre a tüntetések után fel kellett volna jegyezni a sebesültek és halottak nevét. A Berlinben lefoglalt okmányokhoz hasonló okmányokat találtak Königsbergben, Magdeburgban és Stuttgartban.

Tatarescu miniszter az antiszemita kutmérgezők ellen

A kormány nem tűr atrocitásokat. Személyesen interveniál az apokrif pamflet betiltása érdekében. Nincsenek kiutasítások, de a tartózkodási engedélyeket nem hosszabbítják meg. Az állami iskolák zsidó növendékeit felmentik a szombati írás kötelezettsége alól

A kisebbségi miniszter nyilatkozata az Uj Keletnek

(Cluj-Kolozsvár, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Tatarescu miniszter, aki néhány nap óta Kolozsváron tartózkodik, ma délelőtt fogadta az Uj Kelet munkatársát, aki előtt kijelentette, hogy jelenlegi utjának nincsen hivatalos jellege és Kolozsváron egy román-magyar közeledést propagáló lap megteremtésének ügyében folytat informatív megbeszéléseket.

A kormány nem tűr rendbontást

Munkatársunk ezután felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy az utóbbi időben Erdélyben ismét erősödött az antiszemita propaganda és a mesterségesen szított antiszemita mozgalom különböző atrocitásokban és excessusokban éli ki magát.

— A kormány — felelte Tatarescu miniszter — mindent megtesz, hogy az izgatásokat elfojtsa, az atrocitásokat pedig nem tűri el. A kormány a legkomolyabban véget akar vetni az antiszemita zavargásoknak, ezt a legjobban bizonyítja az, hogy Popoviciu rendőrprefektust, akiről a vizsgálat megállapította, hogy a tüntetések alkalmával hanyag volt, hivatalából elhelyezték. Továbbra is el vagyunk szánva a legerélyesebb lépésekre és biztosíthatjuk az ország zsidó lakosságát, hogy a legkisebb rendzavarást sem fogjuk eltűrni, a bűnösök pedig el fogják venni büntetésüket.

— Miniszter ur — vetették közbe — valószínűleg tudomást szerzett arról, hogy az Actiunea Romanesca vasárnapi gyűlésén Cataneanu professzor egy külföldi apokrif pamflet nyomán, különböző súlyos természetű rágalmakkal illetve a zsidóságot. A pamflet német szerzője annak idején német független bíróság előtt vallotta, hogy röpiratának minden adata valótlan. Ezt a röpirat azonban országszerte terjesztik és az antiszemita mozgalom vezetői, akik valószínűleg igen jól tudják, hogy a röpirat kóhólmány, mégis legfőbb eszközü használják fel céljaik elérésére. Ezt a propagandát a kormánynak meg kellene akadályoznia, mert ez a propaganda mesterségesen akarja a fajgyűlölet atmoszféráját megteremteni.

Felmentik zsidó diákokat a szombati írás alól

— A román nép — válaszolta a miniszter — sohasem volt antiszemita és ma sem az. Azt sem hiszem, hogy bármilyen agitációs eszközzel le tudják téríteni a román népet a józanság útjáról. Ami a kérdés lényegét illeti, a kormány egyformán itéli el az antiszemita agitáció minden megnyilvánulását és a törvények szabta keretek között meg is tesz mindent, hogy az agitációnak végét vesse. Természetes, hogy a legsúlyosabb beszámítás alá a kutmérgezők munkája esik, akik rágalmakkal, vagy megbízhatatlan adatokkal gyűlöletet akarnak kelteni az ország egyenjogu polgárainak egy részével szemben. Sajnos, az ország szabadszellemtű törvényei nem nyújtanak módot arra, hogy ezzel a jelenséggel szemben az ügyészség saját iniciatívájukra járjanak el, Bukarestbe való visszakerésem után személyesen fogok ez ügyben interveniálni.

— A zsidó liceumok alapításának idején a kormány megengedte, hogy a zsidó liceumok fokozatosan a héber tanítási nyelvre térjenek át. Most azonban a kormány nem akar tudni az előző kormányok ígéretéről és a román tanítási nyelvre való teljes áttérést követeli. Mi a miniszter ur álláspontja ebben a kérdésben?

— A zsidó iskolák nyelvi és egyéb problémái is Bukarestben fognak eldőlni, ahol az elmúlt vasárnap értekezlet volt ebben az ügyben. Ennek eredményeiről még nem tudok semmit. Annyit közölhetek, hogy Anghelescu miniszter intervencióra hajlandó volt a zsidó tanulókat az állami iskolákban felmenteni a szombati írás kötelezettsége alól. Azt is sikerült elérnem, hogy a zsidó iskolák szombat helyett vasárnap tarthatnak előadásokat.

Kétféle idegenek

— Erdélynek ma egyik legtöbbet emlegetett problémája az idegenek ügye. A közigazgatási hatóságok az idegenek ellenőrzéséről szóló rendeleteket úgy értelmezik, hogy minden idegen állampolgárt ki kell utasítani. Nem hiszik azonban, hogy a kormány rendeleteinek ez volna az intenciója. Miniszter urnak mi az álláspontja ebben a kérdésben?

— Kiutasításokról — felelt a miniszter — szó sincsen, mert kiutasításokra csak a minisztertanácsnak van joga. Az állambiztonsági hivatalok csupán a lejárt tartózkodási engedélyek meghosszabbításáról, vagy meg nem hosszabbításáról döntenek. Ebben a működésükben nem az idegen gyűlölet, hanem az állambiztonsági szempontok irányítják a hatóságokat. Az utóbbi időben rengeteg idegen özönlött el az országot, akik az ország közigazgatási életére nagy terhet rónak. Ezekből az idegenektől azonban meg kell különböztetni azokat az idegen állampolgárokat, akik már régóta Romániában telepedtek meg, itt becsületes egzisztenciát teremtettek és hasznos tevékenységet fejtenek ki. Ezeknek az országban való maradása ellen senkinek sincs kifogása. A parlament most tárgyalja a honosítási törvényt, amelynek egyik pontja külön bizottságok felállítását rendeli el. Ezek a speciális bizottságok revideálni fogják külön-külön mindenkinek az iratát, az állampolgárokat állampolgársági igazolványokkal látják el. Így a jogos állampolgárok egyszer és mindenkorra megszabadulnak a zaklatásoktól.

Tatarescu miniszter ezután megcáfolta a bukaresti lapoknak azt a jelentését, hogy a miniszterelnök a közigazgatási reform megszavazása után belügyminiszteri tárcáját Inculetz eddigi beszarábiai miniszternek adja át.

A kisebbségi miniszter ma este Bukarestbe utazik, ahonnan két hét múlva újra Kolozsvárra tér vissza.

— Történelemelőtti falu. Párisból jelentik: Bratagneban a szőkőár felszínre sodort egy a történelemelőtti korszakból eredő falut.

Páris kémkedési szenzációja

A Brenget-gyár mérnöke követte el a tervrajzlopásokat. A mérnököt és barátját letartóztatták. A rendőrség lefoglalta a bűnjeleket. Németország javára történt a kémkedés

(Páris, febr. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A párisi kémkedési affér során letartóztatott Chival mérnök két év óta mint rajzoló a Brenget repülőgépgyár szolgálatában állott. Barátja a gyár tervezési osztályának titkára volt. A gyár egyik alkalmazottja észrevette, hogy mindketten egyes rajzokat magukkal vittek. A rendőrség figyelni kezdte őket és tegnapelőtt letartóztatta mindkettőjüket.

A házkutatás során rengeteg kompromit-

táló adatot találtak náluk, többek között a Brenget-gyár egyik új típusu motorjának rajzát, amelynek üzembe helyezésétől a francia kormány nagy eredményeket várt.

A rendőrség mintegy ötven rajzot kobozott el. Ezenkívül terjedelmes levelezést talált a rendőrség, amelyből kiderült, hogy a letartóztatottak élénk összeköttetést tartottak fenn a külföldi államokkal. A „Petit Journal” szerint a letartóztatottak Németország javára kémkedtek.

Van-e szükség a fizetőeszközök reformjára

(Cluj-Kolozsvár, február 13. Uj Kelet tudósítójától.) Az aranytermelés és természetesen a legnagyobb aranykészletek az Egyesült Államok és Anglia kezén vannak. 1923-ban Transvaalban 38,800 font arany került kitermelésre. Kanadában 5000 font, Ausztráliában 3300 font, Rhodesiában 2700, Indiában 1800, Nyugat-Afrikában 900 font. Az angol bank aranykészlete 126,000,000, tartaléka 27,000,000 font sterling. A brit birodalom többi része 105 millió font sterling arany felett rendelkezik. Az Egyesült-Államok azonban ma ötször annyi arany felett rendelkezik, mint az egész brit birodalom, vagyis 784 millió font sterling felett. 1923-ban az Egyesült-Államok aranyimportja havonta 25 millió dollár volt. Nyolcvan százaléka a Federal Reserve Institution bankjegyeinek aranyfedezete. Ha az aranybeszerzés tempója mai szintjén megmarad, három éven belül a Federal-bankok száz százalékban fedezik kötelezettségeiket.

J. Keynes, az egyik legnagyobb pénzügyi szaktekinély e tények tudatában kérdezi, mi történik, ha az aranykészlet eljut a százszázalékos fedezethez? Vajon a Federal-bankok besújkák üzemüket, vagy magukra vállalják egy

önkéntelen inflációnak felelősségét? Ennek a kérdésnek a felmerülése is azt mutatja, hogy az arany piac jövője bizonytalan és azoknak, kik azt hitték, az arany mint értékmérő a háború óta nem változott, be kell látniok tévedésüket.

Elhamarkodott dolog lenne az arany jövőjéről jóslásokba bocsátkozni. De egyet meg kell állapítani: az értékmérő tekintetében különös helyzetbe jutott az egész világ gazdasági élete. Ilyen helyzetet már produkált a történelem. Az arany nagy elértéktelenedése megtörtént Macedonai Sándor idejében, amikor a császár Perzsia templomi kincseit elszakmányolta. Másodszor is megtörtént, akkor, amikor Spanyolország Peru és Mexikó aranykincseit kobozta el. Mind a két esetben a „szent fém” katasztrófális értéksüllyedését jegyezte fel a történelem.

A fizetőeszközök reformjára feltétlenül szükség van. Két irányban van rá szükség. Változtatni kell a hitel forgalmán, javítani kell a munkanélküliségen, a pénzállományt pedig a főbb fogyasztási cikkek értékével kell összehangba hozni. Eljön az idő, amikor ezek a szempontok, nem pedig az aranyfedezet fogja a gazdasági életet minden vonatkozásában mozgatni.

Ujabb kombinációk az ellenzéki blokkról

A „Viitorul” lehetetlennek tartja a blokk létrejöttét. Az ellenzéki lapok szerint a blokk szombatig megalakul. A kisebbségek is résztvesznek a blokkban. A gazdasági törvények megszavazása után lemond a kormány

(Bukarest, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ellenzéki blokk meghiúsulásának körülményei ma is élénken foglalkoztatják a főváros politikai köreit. Az Uj Kelet már tegnapi számában közölte azt az öt pontot, amelynek alapján a parasztpárt a nemzeti párttal hajlandó blokkot alakítani.

Az öt pont sorsa

A parasztpárt vezetési az öt pontot tegnap az összes ellenzéki pártok vezetőinek megküldötték és nyilatkozatot kértek tőlük, hajlandók-e az öt pont alapján ellenzéki blokkba tömörülni. A kormány hivatalos lapja a „Viitorul” gunyos éllel regisztrálja a parasztpárt felhívását és annak várható hatásáról ezt a képet festi:

Averescu külföldre utazott, mielőtt az öt pontra választ adhatott volna. Jorga külföldön tartózkodik és nem tartja fontosnak, hogy a válaszadás kedvéért haza jöjjön. Argetoianu szívesen működne együtt egynemelyik ellenzéki párttal, a parasztpárttal azonban nem hajlandó blokkot alkotni. Különben is Argetoianu nem is annyira az ellenzéki blokk érdeklő mint az, hogyan juthatna kormányra.

Maniu Gyula a legjobban szeretné a blokkot, de Stere nevét annyira folt takarja, hogy Maniu Gyula fál attól, hogy Stere személye a nemzeti pártra is árnyékot borít. Marghiloman szívesen kötne egyezséget akárkivel is... csak ő vele nem akar senkisével szövetkezni. A szociáldemokraták nem hajlandók a parasztpárttal együttmenni, mert Lupa engedett az osztályharc elvéből. A kommunistákhoz el sem juthat a felhívás, mert a jilvai fegyház falai magasak, a kapukat pedig jól őrzik...

Igy az öt pont sorsa — fejezi be a „Viitorul” — már is meg van pecsételve.

Kisebbségek a blokkban?

A kormány lapjával ellentétben az ellenzéki lapok az eddigi kudarc ellenére is remélik a blokk megalakulását. Az ellenzéki lapok szerint a nemzeti- és parasztpárt között legteljesebb a harmónia és a nemzeti párt vezetési Vajda Sándor, Dan Se-

ver, Bocu Sever és Popovicu a többi ellenzéki pártokat igyekeznek meggyőzni az ellenzéki blokk szükséges voltáról. Az ellenzéki lapok is közlik, hogy Argetoianu és Jorga nem hajlandók együttműködni a parasztpárttal, annak ellenére, hogy a nemzeti párt vezetési mindent elkövetnek, hogy a két pártvezető barátságosabb álláspontot hangolják.

A „Dimineata” jelentése szerint a nemzeti párt Argetoianu és Jorga pártján kívül már mindegyik ellenzéki párttal megegyezett. A nemzeti párt, az averescanusok és Marghiloman pártja fentartás nélkül elfogadta az öt pontot. A parasztpárt és a nemzeti párt vezetési most a szociáldemokratákkal tárgyalnak.

Az „Adeverul” hire szerint a nemzeti párt vezetési most arról tárgyalnak, hogy a kisebbségeket is bevonják a blokkba. A lap szerint a blokk szombatig feltétlenül megalakul. Ezenetben a kormány helyzete megkönnyes és éppen ezért az „Adeverul” szerint a kormány siettetni fogja a gazdasági törvények megszavazását. A lap arról is hírt ad, hogy a gazdasági törvények megszavazása után a kormány átadja a helyét.

Ujra elnapolják a parlament üléseit

Bukarest, febr. 13. A parlament a holnapi ülést az interpellációknak szenteli, azután az üléseket hétfőig ismét elnapolják. A csütörtöki minisztertanácson Constantinescu beszámol külföldi utazásáról. Megvitatás alá kerül az állami vállalatok kommercializálásáról szóló törvényjavaslat is, amelyet a kormány a jövő héten a parlament elé terjeszt.

Oroszország hajthatatlan

Róma, február 13. Moszkvai jelentés szerint Csicserin kijelentette, hogy a szovjetkormány ezután sem fogja megváltoztatni Oroszország adósságaira és az elkobzott magánjavakra vonatkozó határozatát és semmiféle pressziónak nem fog sikerülni a kormányt magatartása megváltoztatására bírni.

Kihirdették az új egyesületi törvényt

(Bucuresti-Bukarest, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Monitorul Oficial” egyik legújabb számában megjelent a jogi személyekről szóló törvény, amely lényegesen különbözik az eddigi Erdélyben is érvényben volt egyesületi törvénytől. Az eddigi jogállapot az volt, hogy az egyesületek csak alapszabályukat mutatták be a belügyminiszternek. Itt megvizsgálták az alapszabályokat abból a szempontból, vajjon az egyesület működése nem irányul-e a fennálló törvények ellen. Amennyiben e tekintetben aggályok nem merültek fel, a belügyminisztérium az engedélyt haladéktalanul megadta. Gyakorlat volt továbbá az is, hogy amennyiben az alapszabályokra vonatkozó döntés a belügyminisztériumtól egy bizonyos időn belül nem érkezett vissza, az egyesület nyugodtan megkezdhetette működését. Az új törvény szerint az egyesületek és alapítványok jogi személyiségét a törvény csak akkor ismeri el, ha ezek hatósági engedélyt szereztek. Ez azt jelenti, hogy az eddigi autonóm rendszer helyébe az engedélyezési rendszer lép.

Az egyesületi célok megjelölése

Az egyesületek alapítási feltételeiről a törvény a következőképpen rendelkezik:

Az egyesülés olyan szerződés, amellyel több személy közösen és állandó módon a maga anyagi hozzájárulását, ismereteit és tevékenységét valamely pénzbeli, vagy vagyoni hasznokra nem irányuló cél megvalósítására fordítja.

Az egyesület célja lehet tisztán eszményi, hogy megfeleljen a közösség általános érdekeinek, vagy csupán valamely olyan társadalmi (szociális) kategória érdekeinek, amelyhez a tagok tartoznak, vagy végül, hogy megfeleljen az egyesületi tagok nem vagyoni természetű személyes érdekeinek.

Hogy az egyesület jogi személyiséget nyerjen, 20 tagból kell állnia és olyan szervezeti szabállyal kell bírnia, melyből következzék, hogy a tagoknak, miut egyéneknek akarataitól független testületi akarata van és hogy olyan egyesületi vagyona létesítetik, amely minden egyes tag egyéni vagyonától különvált és önálló (autonóm).

Az alapítási vagyon

A társaság alapítási vagyona olyan mértékű legyen, hogy legalább is részlegesen megvalósíthassa azt a célt, amelyre a társaság alakult.

A fentebb meghatározott engedélyezésnek nincsenek alávetve sem az eredeti (alapító) hozzájárulások, vagy adományok, sem az időszakos tagdíjak, sem pedig a román állam, a megyék, községek, vagy általában közjogi személyek szubvenciói.

Az a kötelezettség, hogy előlegesen társasági tőke létesítsék, nem terheli a szakegyesületeket (asociatiunile, sau sindicatele profesionale).

Az alapító okirat és alapszabály közokiratba foglalandó.

Mikor kérhető az egyesülés elismerése?

Az egyesület a jogi személyiség elismerését csak akkor kérheti, ha a tagok az alapszabályokat elfogadták és kijelöltettek, vagy megválasztották azok a személyek, akik az alapszabályok értelmében a társaság igazgatásáért felelősek.

Az alapszabályokba kötelezőleg befoglalandó:

1. az egyesület neve,
2. tárgya és célja,
3. főszékhelye és esetleg fiókjai,
4. a kezdő tőke és ennek mennyisége és összetétele, valamint a tagdíjak,
5. az igazgató és ellenőrzőszervek.

Az alapszabályok nem állhatnak ellentétben a jelen törvény közjogi jellegű rendelkezéseivel.

A régi egyesületek

A törvény bevezető része kimondja, hogy „a jelen törvény kihirdetésének idején fennálló magánjogi jogi személyek tovább működhetnek azon törvények, határozatok, vagy ügyletek rendelkezéseinek megfelelően, melyek őket létesítették, feltéve, hogy ama törvények, határozatok, vagy ügyletek nem ellenkeznek a jelen törvény közjogi természetű rendelkezéseivel.

Kötelesek azonban a jelen törvény kihirdetésétől számított hat hónap alatt azon törvényszék jegyzői irodájával, melynek kerületében főigazgató-ságuk működik, közölni azokat az iratokat, amelyek alapján a jogi személyiséget elnyerték, az alapszabályokat, vagy alapítóleveleket, ugyancsak mindazon adatokat, melyeket a jelen törvény végrehajtási rendelete fel fog sorolni.

A törvényszék jegyzői irodája az illető szervezetet, vagy intézetet köteles a jogi személyek jegyzékébe bevezetni.”

Mannesmann-forrcsőveket szállít Grossmann Jenő Nagyvárad

Baross-utca 10. szám. Sürgöncim: Grossmasin. — Telefonszám 2-86

...tak kielégítése...
...us károk ellen...
...akult központi...
...Bratianu pénz...
...tartott, amelyen...
...rosultak részére...
...A néhány év...
...kérvényeket és...
...k felülvizsgálni...
...svághagyása után...
...et.

UFORGALMI

...denféle új és...
...yeim: „Saccus“

gorát

...és teki ats...
...meg a

TI

...RS. butortermelt...
...itt szerezhetik be

ány

...sszó...
...ató

edgyes

...ni!
...ppel Antzege Sibiu

vegezés,
etezés,

...glői, háztartási...
...ok, táblaúveg...
...rcellánodények...
...beszerzési torrás

änder
lfnál

Cal. R. Ferdi...
...c J.-ut) 37. sz...
...a palota mellett.

Endetail!

ASZON

ató:

soara

ara-Fabrica

ességek,

nsárak,

ny-,

t- és

prezüst

rgyak

elben

IFELD

ázában

15.

643

terkedésben.

ש

NAGYBANI
ELADÁS

יין בשך

NAGYBANI
ELADÁS

ש

ה

Guttmann és Fisch

Cluj, cal. Reg. Ferdinand 67

★

Husvéti édes vörösbor

Ujdonság! **Husvéti pezsgő** Ujdonság!

★

HÁROM SZÁZALÉK A KOLOZSVÁRI RABBIKÉPZŐ INTERNÁTUS JAVÁRA

ה

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

Tosca. (Teodorescu vendégfellepte.) Forró-lelkes estélye volt a magyar színháznak, Puccini ocsdálatosan szép zenéjű operáját ujitották fel. Az előadás méltó volt az operához, a vendég-baritonista Teodorescu európai nivóju énekes, kellemes, zengő baritonja ragyogóan tolmácsolta Scarpia szerepét. Kelmay Ilona Toscájában minden megvolt, amit Toscában kereshetünk, hang, szín, játék, szépség, Vajda László Cavaradossija szép, komoly alakítás. A közönség melegen ünnepelte a főszereplőket.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Csütörtök: Dandin György.
Péntek: Hattyulovag.
Szombat d. u.: Gazi és Mercedes.
Este: Üldöz a pénz. Operette ujdonság először.
Vasárnap d. u.: A cigány.
Este: Üldöz a pénz.
Hétfő: Üldöz a pénz.

MOZGÓK MŰSORA

Csütörtök, február 14.

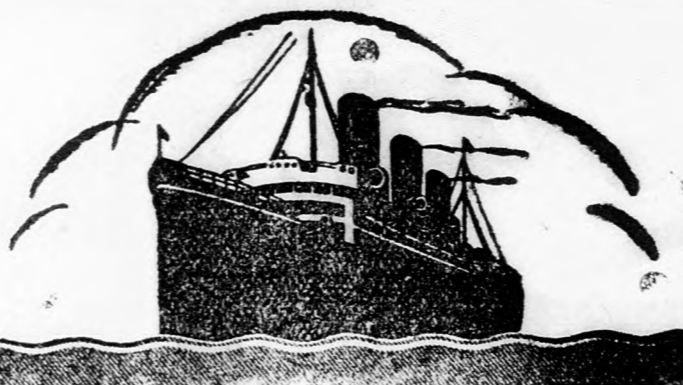
Select-Mozgó: A szürkeruhás hölgy I. és II. rész. Nagyszabású dráma 2 részben és 10 felvonásban. Főszerepben a nagy orosz filmstar, Helena Makowszkája. Két rész egyszerre.

Uránia-Mozgó: Ünnepi előadás! Öfelsége Mária királyné filmje: *Az élet liloma.* Fantasztikus mese 4 felvonásban. Főszerepben Miss Loie Fuller, a világhírű ballettáncosnő és Gab, Sorrére. Jótékonyági előadás az erdélyi román sajtóotthon javára.

Apolló-Mozgó: Amerika terrorja. Szenzációs dráma 6 felvonásban. Főszerepben William S. Hart. Amerikai szenzáció.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sürgönc.: Juvaere, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
Fogászat arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platina-beváltásai
Kienzele és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst árgyakban nagy lerakat.
Osak viszontelárusítóknak!

Értesítés

Igen tisztelt utasainkkal ezennel közöljük, hogy a **Hamburg—Amerika Linie** közös szolgálatban az **United—American Lineval** közvetlen járatot nyitott **Hamburgból—Kanadába**

Kérjük utasainkat, akik fenti utazás végett hozzánk fordultak, valamint azokat, akik Kanadába akarnak hajóinkon utazni, hogy mielőbb hozzánk forduljanak a lehető leggyorsabb elutazás miatt szükséges felvilágosítások megadása céljából.

Teljes tisztelettel

LÁZÁR H. LAZAROVITZ

a Hamburg—Amerika Linie vezérképviselője
Oradea-Mare, Piata Mihai Viteazul 5.
Bucuresti, Calea Grivitei 183.

A PARK-SZANATORIUMBAN

Cluj, Fűrdő-utca 51. szám és Monostori-ut 62. szám
hol fertőzőbetegek kivételével mindennemű beteget felvesszünk, megnyitott szigorúan ortodox, kitűnő minőségű, Hirsch Lázár felügyelete alatt álló rituális konyha.

Írógépek

és kellékek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok.
1870 Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.
Finkler Antal

Villamostelepek

építését garancia mellett vállalja:
Zsigmond János
elektrotechnikai vállalata és mérnöki irodája
Cluj-Kolozsvár, Str. Vlahuța (volt Bólyal-u.)

Ujjonnan berendezett modern nagy gépjavító-és tekereselműhely. Szakszerű javítások és áttekeresések. Gyenge áramu és magas feszültségű berendezések. — Hálózatok tervezése és építése

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tükroket és butor-üvegeket minden méretben és Ujrafoncsorozás mennyiségben! Kérjen árajánlatot

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare

Női és férfi óvszerek nagy raktára
SAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLÁBAK

APRÓHIRDETÉSEK

Jókarban levő kétkerekű taliga, tizedesmérleg súlyokkal és egy kerékpár eladó. Petőfi-u. 26.

Ututor! Legelőbb bevásárlási forrás. Klein Izsák, Unió-u. 21. 1581

Férjhez adnám leányomat 30-32 éves csinos, művelt kereskedő fiatalemberhez. Egzisztencia biztosítva van. Leveleket dupla borítékban „Elet” jelgére a kiadó továbbít. 6813

Vizsgázott fogász azonnali belépésre kerestetik bányaváros jólmenő műtermébe társi, esetleg asszisztensi minőségben. Ajánlatok Kratz dentist Petroseni, címre küldendők. 6804

Olcsó zsidó könyvek. Grotto Mór: Zsidó reneszansz (kötve 10 lei), Paneth: Utazásom a szentföldön (8 lei), S. Werner: A zsidók jövője (15 lei) S. Alejchem: A 13 Rubinsochu (20 lei), Kabbalisták és csodatevők (25 lei). A sorozat ára 62 lei és portó. Uj Kelet könyvosztálya. 6

Jókarban levő írógépet megvételre kerestünk. Cím a kiadóhivatalban. 6780

Tüzifa és építési anyagtelep forgalmas utcában átadó. Más célra is alkalmas. Cím a kiadóban. 6793

Zsidó családnál fiatalember lakást és kosztot kaphat. Egyetem-u. 5.

Péncs és helyszüke miatt

raktáron levő zongora, ebédlő, háló, uriszoba, Wertheim-kassza, perzsaszőnyeg, gyári szőnyegek és hencsertakárok minden elfogadható árban eladatnak.

Beck és Benjamin

Oradea-Mare
Strada Cogalniceanu
(Várady Zs.-u.) 11.
Telefon 17-03

Ne vásároljon addig könyvet, míg át nem olvasta az Uj Kelet könyvhirdetéseit!

Lusztig és Nussbächer
cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, G. Reg. Ferdinand 31

LÁDAGYÁR

Mindenemf. ládákat és fadóbozokat összeszerelnek és szedett részeken megrendelésre azonnal készit és szállit a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyar
Cluj, Strada Cernuzi (volt Majántói-utca) 1. 6780

PARFUMS · POU DRES · LOTIONS

LT · PIVER

AZURÉA POMPÉIA
FLORAMYE TRÉFLE INCARNAT

של פסח HUSVÉTI ÁRU של פסח

Értesítjük igen tisztelt vevőinket és a fogyasztó közönséget, hogy ez évben ismét forgalomba hozzuk a tiszta cikóriából készült közkedvelt

ש של U H U kávépótléket,

mely főtisztelendő **Koppel Reich ur** a budapesti aut. orth hitközség főrabbiának szigorú felügyelete alatt készül és ennél fogva rituális szempontból minden igénynek megfelel.

Előjegyzéseket elfogad:

Hienz Vilmos, Kolozsvár,
Biró József, Nagyvárad,
Trattner Sámuel, Szatmár,
Grosz Lajos és Fia, Temesvár.

**Köbányai Polgári
Serfőző- és Szent István
tápszerművek r.-t.**

★ Feltűnő olcsó árak! ★

MAGAZIN

"PARISIEN"

ÁRUHAZ

CLUJ

CALEA REGELE FERDINAND 12.

Telefon 5-92

Február havi
árjegyzéke

Férfi divatosztály:

French ing két gallérral 210, 355 lej
French ing két gallérral divat
színekben 265 lej
Schifon ing 225, 258, 290 lej
Zefir ing 385 lej
Köpper alsónadrág 165 lej
Damaszt alsónadrág 210 lej
French alsónadrág rövid 110 lej
Loden divatkalap 165, 200 lej
Eredeti Pichler kalap 285 lej
Halban & Damaszk nyulszőrkalap 600 lej
Eredeti angol keménykalap 325 lej
Angol nyulszőr keménykalap 450 lej
Férfi divatsapka 65, 84, 100, 135 stb.
Férfi zsebkendő 15, 18, 25, 35, 45, 50,
60, 100 lej
Selyem nyakkendők 55, 75, 98,
110 és 150 lej
Shymi nyakkendők 15 lejtől
Férfi bokavédők 145 lej
Férfi sétatokok 38 lejtől
Selyem sál divatszínekben 120 lejtől
Férfi zokni 19, 30, 35, 55 lej
Lábszárvédő 55, 130, 160 lej
Puhagallérok 18 lej

Rövidáru osztály:

Zsebkendő 6 lej, Harisnya 27 lej,
Női ing 95 lej,
Kötött kabát 540 lej,
Női keztyű 58 lej, Női kötény 120 lej,
D. M. C. 5 lej, Cérna 9 lej.

Díszmű, üveg, porcellán,
konyhaberendezések, lámpa,
fényképrámák, gyermekjáték,
gyermekkoscsik, dobozárak,
bőröndárak, piperecikkek,
kosarak, farsangi áruk,
kézi munkakosarak
nagy választékban!

★ Feltűnő olcsó árak! ★

SZARVA

HIVAT

Cluj-Kol

L. Pop.

Telefon

és kiadó

Zs. N. S.

A kézirat

szerkesztés

rendőke

ad

Cluj-K